

V Bruseli 1. 7. 2020
COM(2020) 276 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Podpora zamestnanosti mladých ľudí: most k pracovným miestam pre ďalšiu generáciu

„Žiaden členský štát by nemal byť postavený pred voľbu reagovať na krízu alebo investovať do ľudí. Preto nástroj Next Generation EU zvyšuje financovanie [...] podpory zamestnanosti mladých ľudí. Zaručí, že ľudia získajú zručnosti, odbornú prípravu a vzdelanie, ktoré potrebujú na to, aby sa prispôbili tomuto rýchlo sa meniacemu svet¹.“

Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie

1. ÚVOD: INVESTÍCIE DO ĎALŠEJ GENERÁCIE

Vychádzajúc z usmernení Európskeho piliera sociálnych práv Komisia hneď na začiatku svojho mandátu² predložila svoj program pre sociálnu Európu, v ktorého centre pozornosti stoja ľudia. Odvtedy sa Komisia prioritne snaží pomáhať mladým ľuďom, čím naplňa svoj prísľub. Posilňuje vzdelávanie a odbornú prípravu, podporuje zamestnanosť mladých ľudí, zabezpečuje spravodlivé pracovné podmienky a zlepšuje prístup k sociálnej ochrane pre všetkých, pretože mladí ľudia sú našou ďalšou generáciou a zaslúžia si dostať všetky príležitosti, aby mohli v plnej miere rozvinúť svoj potenciál na formovanie budúcnosti nášho kontinentu.

Pandémia COVID-19 zvýraznila potrebu pokračovať týmto smerom a urýchliť kroky. Pandémia spôsobila predovšetkým zdravotnú krízu, ale v konečnom dôsledku uvrhla EÚ do hlbokjej recesie³. Rastúci počet žiadostí o podporu v nezamestnanosti je predzvesťou nových výziev. Počet nezamestnaných stúpne vo všetkých vekových skupinách, mladí ľudia sú však už teraz zasiahnutí neúmerne⁴. Od vypuknutia krízy prišla o prácu viac než šestina z nich⁵. Mnohí z nich pracovali v ťažko zasiahnutých odvetviach ako ubytovanie, stravovanie, umenie, zábava, veľkoobchod a maloobchod⁶. Ďalší sa v súčasnosti snažia vstúpiť na trh práce, keď tieto odvetvia už nových ľudí neprijímajú.

Teraz je ten čas, keď musia členské štáty aj európske inštitúcie obrátiť pozornosť na ďalšiu generáciu. Globálna finančná a hospodárska kríza nám ukázala, že treba zareagovať čo najskôr. Prvotné signály problémov, ktoré dnes ignorujeme, môžu v priebehu niekoľkých rokov postupne prerásť do nenapraviteľných škôd. Vďaka flexibilitě investičných iniciatív Komisie v reakcii na koronavírus mnohé členské štáty rýchlo zmobilizovali dočasné protikrizové opatrenia. S pomocou Európskeho sociálneho fondu (ESF) sa im darí

¹ Prejav predsedníčky von der Leyenovej na plenárnom zasadnutí Európskeho parlamentu, 27. máj 2020.

² Oznámenie o silnej sociálnej Európe pre spravodlivú transformáciu, COM(2020) 14 final.

³ Európska komisia (2020), Európska hospodárska prognóza z jari 2020.

⁴ MOP (2020), *Preventing exclusion from the labour market: Tackling the COVID-19 youth employment crisis* (Ako predchádzať vylúčeniu z trhu práce: Riešenie krízy v oblasti zamestnanosti mladých ľudí v dôsledku ochorenia COVID-19).

⁵ MOP (2020), *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work (Fourth edition)* [Monitor MOP: Ochorenie COVID-19 a svet práce (štvrté vydanie)].

⁶ McKinsey & Company (2020), *Safeguarding Europe's livelihoods: mitigating the employment impact of COVID-19* (Ochrana živobytia v Európe: zmierňovanie vplyvu ochorenia COVID-19 na zamestnanosť).

zachovávať pracovné miesta a kompenzovať prerušenie vzdelávania a odbornej prípravy počas pandémie. Okrem toho vďaka novému európskemu nástroju dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE)⁷ bude možné poskytnúť pôžičky vo výške až 100 miliárd EUR na podporu režimov skráteného pracovného času a podobných opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré zaviedli členské štáty. Na základe návrhu Komisie týkajúceho sa nástroja Next Generation EU⁸ je ďalším logickým krokom podporiť mladých ľudí pri formovaní obnovy Európy.

Toto spoločné úsilie by malo viesť k zvýšeniu počtu príležitostí pre všetkých mladých ľudí bez rozdielu. Mladí ľudia z mnohých členských štátov zažívajú už druhú hospodársku recesiu. Tí, ktorí v čase vrcholu predchádzajúcej krízy nezamestnanosti mladých ľudí oslávili 18. narodeniny, majú dnes sotva 25 rokov. Je pravdepodobné, že problémy vo väčšej miere zasiahnu diskriminované alebo zraniteľné skupiny, keďže hospodársky pokles zvyčajne vedie k prehĺbeniu nerovností. Mladí ľudia zo zraniteľných skupín, napríklad z rasových a etnických menšín, mladí ľudia so zdravotným postihnutím alebo takí, ktorí žijú vo vidieckych alebo vzdialených oblastiach, prípadne znevýhodnených mestských oblastiach, čelia pri vstupe na trh práce ďalším prekážkam⁹. Miera zamestnanosti je napríklad u mladých ľudí so zdravotným postihnutím výrazne nižšia ako u mladých ľudí bez zdravotného postihnutia¹⁰. Mladí migranti a utečenci tvoria čoraz väčšiu časť našej mládeže a čelia osobitným prekážkam a diskriminácii. Kríza vážne ovplyvnila aj mladé ženy. Aby sa zabezpečilo, že sa oslovia všetky tieto skupiny, budú potrebné aktívne a ciele politiky.

⁷ Ú. v. EÚ L 159, 20.5.2020, navrhnuté Komisiou 2. apríla 2020.

⁸ COM(2020) 441 final/2.

⁹ Preto je potrebné zabezpečiť rovnocenné zaobchádzanie pre všetkých ľudí bez ohľadu na ich pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, náboženstvo alebo vieru, zdravotné znevýhodnenie, vek alebo sexuálnu orientáciu, ako aj pre ľudí s migrantským pôvodom. Okrem toho to súvisí aj s prebiehajúcou diskusiou o demografickej zmene, ktorá je zameraná na únik mozgov a zvýšený pokles počtu obyvateľov v regiónoch, ktoré sú obzvlášť dotknuté týmto javom [COM(2020) 241 final].

¹⁰ Podľa Akademickej siete európskych expertov (ANED) na základe štatistiky EÚ o príjmoch a životných podmienkach (SILC) z roku 2016 bola miera zamestnanosti mladých ľudí so zdravotným postihnutím vo veku 20 až 29 rokov takmer 45 % a rozdiel v zamestnanosti sa v porovnaní s mladými ľuďmi bez zdravotného postihnutia v období 2008 až 2016 zvýšil.

Zdroj: databáza Eurostatu (kód online údajov une_rt_m).

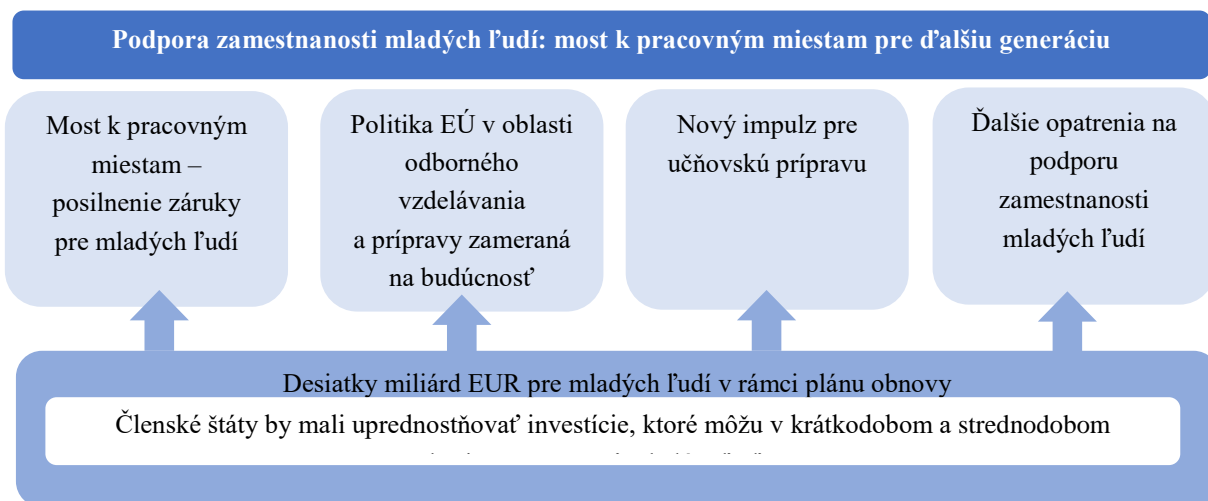
V čase po globálnej finančnej kríze z roku 2008 stúpla nezamestnanosť mladých ľudí zo 16,0 % v roku 2008 na vrcholnú hodnotu 24,4 % v roku 2013.

K aprílu 2020 bola miera nezamestnanosti mladých ľudí v celej EÚ 15,4 %, pričom mnohí sa obávali ďalšieho prudkého vzostupu. Tieto čísla nasledovali po rekordne nízkej úrovni 14,9 % na konci roka 2019, ktorá však stále predstavovala viac ako dvojnásobok priemernej celkovej nezamestnanosti.

Iniciatívy predstavené v tomto oznámení prispievajú k stratégii Komisie na oživenie hospodárstva po kríze spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19. Zabezpečia, aby boli digitálna a zelená transformácia EÚ zakotvené v DNA našich politík zamestnanosti mladých ľudí. Zároveň slúžia na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv a na podporu novej priemyselnej stratégie. Na podporu zamestnanosti mladých ľudí slúžia aj ďalšie návrhy Komisie prijaté v rovnaký deň, napríklad Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť¹¹.

V tomto oznámení sa podrobne uvádza, ako návrhy odporúčaní Rady s názvom Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí (oddiel 2) a Odborné vzdelávanie a príprava pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (oddiel 3) spoločne s novým impulzom pre učňovskú prípravu (oddiel 4) prispievajú k vytváraniu zamestnanosti mladých ľudí. Okrem toho sa v oznámení prezentuje viacero doplnujúcich opatrení na dosiahnutie tohto cieľa (oddiel 5). **V návrhoch Komisie týkajúcich sa nástroja Next Generation EU a budúceho rozpočtu EÚ sa navrhuje viacero možností finančnej podpory zamestnanosti mladých ľudí z prostriedkov EÚ (oddiel 6).** Teraz je úlohou členských štátov, aby uprednostnili investície, keďže zamestnanosť mladých ľudí je najmä ich zodpovednosťou.

¹¹ COM(2020) 274 final. Toto oznámenie dopĺňajú pripravované návrhy Komisie o akčnom pláne digitálneho vzdelávania a európskom vzdelávacom priestore a tieto iniciatívy budú holistickou odpoveďou na problémy, ktorým čelí naša ďalšia generácia.

2. MOST K PRACOVNÝM MIESTAM – POSILNENIE ZÁRUKY PRE MLADÝCH ĽUDÍ

V posledných rokoch Komisia podporovala členské štáty v tom, aby mladým ľuďom ponúkli odrazový mostík na vstup na trh práce. Záruka pre mladých ľudí, ktorá bola spustená v roku 2013 počas vrcholnej fázy predchádzajúcej krízy v oblasti zamestnanosti mladých ľudí, mala v mnohých členských štátoch významný transformačný efekt. Vytvorili sa príležitosti pre mladých ľudí, podporili sa štrukturálne reformy a inovácie a posilnili sa verejné služby zamestnanosti. Od jej prvého zavedenia sa viac než 24 miliónov mladých ľudí v celej EÚ dočkalo pomoci pri vstupe na trh práce¹².

Návrh odporúčania Rady s názvom **Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí vychádza z tejto dôležitej práce**. Keďže prechod zo školy do zamestnania a udržateľné začlenenie do trhu práce trvajú dlhšie vzhľadom na meniacu sa povahu práce a potrebných zručností, rozširuje sa cieľová skupina zo všetkých nezamestnaných alebo neaktívnych ľudí vo veku do 25 rokov na ľudí vo veku do 30 rokov. Podporujú sa opatrenia na tvorbu pracovných miest a rôzne aktivačné opatrenia, ako je poradenstvo, kariérové poradenstvo či zastupovanie. Dnešný návrh posilňuje predchádzanie nezamestnanosti a neaktívnosti mladých ľudí pomocou vylepšenia systémov sledovania a včasného varovania a zvyšuje kvalitu ponúk tým, že ich prepája s nedávno vytvorenými rámcami kvality.

V návrhu sa aktívne venuje pozornosť otázke rodových, rasových a etnických stereotypov a podporuje sa rozmanitosť a inkluzívnosť, a to aj pokiaľ ide o mladých ľudí so zdravotným postihnutím. Našťastie, v prípade mnohých mladých ľudí trvá obdobie,

¹² Lokálne kontaktné miesta, na ktorých možno požiadať o záruku pre mladých ľudí, sú dostupné na webovej lokalite Európa: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1218&langId=sk>.

počas ktorého nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, len krátko. Ak nie sú znevýhodnení spôsobom, ktorý by ich obmedzoval na individuálnej úrovni, môžu pomerne rýchlo prekonať tieto prekážky spôsobené opatreniami na obmedzenie pohybu alebo hospodárskymi cyklami. Nemali by sme však kvôli kríze zabúdať na ľudí, ktorých je najťažšie osloviť a ktorí budú potrebovať intenzívnu a často individuálnu podporu. U niektorých mladých ľudí skutočne hrozí riziko, že dlhšie obdobie nebudú zamestnaní, ani nebudú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, najmä ak patria medzi zraniteľnejšie skupiny našej spoločnosti, ktoré sa aj pri optimálnych podmienkach stretávajú s významnými prekážkami pri začleňovaní sa do trhu práce. V dnešnom návrhu sa myslí na všetkých, pričom je potrebné zabezpečiť, aby nikto nebol dlhšie ako štyri mesiace bez zamestnania, vzdelávania alebo odbornej prípravy, a to navrhnutím individualizovanejších a cielenejších prístupov. Zároveň sa tu zdôrazňuje dôležitosť partnerstva, napríklad so zamestnávateľmi, ktorí by poskytovali poradenstvo v oblasti meniacej sa povahy práce, alebo podpornými sociálnymi službami, ktoré rôznymi inými spôsobmi pomôžu znevýhodneným mladým ľuďom postaviť sa na nohy.

Dnešný návrh zároveň umožní urýchliť tak potrebnú digitálnu a zelenú transformáciu berúc do úvahy príležitosti aj neistoty, ktoré sú s tým spojené. Na tento účel slúži okrem iného hodnotenie a zlepšovanie zručností a kompetencií potrebných na nájdenie zamestnania na neustále sa meniacom trhu práce. Každý mladý človek by mal na trh práce vstupovať aspoň so základnými digitálnymi zručnosťami, pričom v návrhu sa počíta s krátkou praktickou odbornou prípravou zameranou na konkrétne potreby zručností pre mladých ľudí. Prostredníctvom rýchlokurzov, otvorených online kurzov alebo prípravných seminárov možno zlepšiť predovšetkým digitálne zručnosti mladých ľudí a zručnosti potrebné na zelenú transformáciu, ale aj podnikateľské zručnosti a zručnosti v oblasti riadenia kariéry. To je ďalej podporené Európskym programom v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

Návrh poskytuje rámec pre opatrenia. Osvedčené postupy existujú po celej Európe. Zamestnanosť mladých ľudí sa stala kľúčovou prioritou rozpočtu EÚ. Teraz je čas, aby členské štáty zintenzívnili svoje úsilie, začlenili nadobudnuté poznatky a mobilizovali finančné prostriedky EÚ (oddiel 6).

Medzi operácie s najvyššou prioritou, pre ktoré možno mobilizovať finančné prostriedky EÚ, patrí krátkodobá odborná príprava, posilnené systémy mapovania, systémy včasného varovania a možnosti sledovania (pozri oddiel 6).

Toto oznámenie sprevádza návrh Komisie na odporúčanie Rady s názvom Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí¹³.

¹³ COM(2020) 277 final.

3. POLITIKA EÚ V OBLASTI ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY ZAMERANÁ NA BUDÚCNOSŤ

Oživenie hospodárstva, ktoré nás čaká, je príležitosťou na urýchlenie reforiem v oblasti odborného vzdelávania a prípravy (OVP) s cieľom prispieť k udržateľnej konkurencieschopnosti, sociálnej spravodlivosti a odolnosti EÚ. Zatiaľ čo sa odborné vzdelávanie a príprava čoraz častejšie využívajú na zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností dospelého obyvateľstva, zohrávajú kľúčovú úlohu aj pri podpore zamestnanosti mladých ľudí, najmä vo forme učňovskej prípravy, ktorá sa niekedy označuje ako alternatívna odborná príprava¹⁴. Pandémia ochorenia COVID-19 však významne ovplyvnila odborné vzdelávanie a prípravu, pričom asi najviac zasiahnuté bolo vzdelávanie na pracovisku a učňovská príprava, keďže sa zameriavajú na praktickú odbornú prípravu a priamo súvisia s činnosťami na pracovisku¹⁵. Keďže školy a strediská odbornej prípravy boli fyzicky zatvorené a výučba prebiehala na diaľku, vzdelávanie a odborná príprava, ktoré sú v našej spoločnosti za bežných okolností prostriedkami na zvyšovanie rovnosti, zápasili s problémom ako bojovať proti chudobe mladých ľudí a ich sociálnemu vylúčeniu.

Vytvorenie systémov odborného vzdelávania a prípravy, ktoré obstoja v budúcnosti, znamená synchronizovať ich so zelenou a digitálnou transformáciou a prispôbiť ich akýmkoľvek budúcim výzvam. Znamená to investície do ich digitálnej pripravenosti a zabezpečenie prístupu k nástrojom a technológiám potrebným pre každého študenta, učiteľa a školiteľa. Zároveň to znamená podporovať vytvorenie silného súboru zručností, ktorý umožní ľuďom lepšie navrhovať, produkovať a riadiť výrobky a služby spôsobom udržateľným z ekologického hľadiska a poskytnúť zamestnávateľom kvalifikovanú pracovnú silu presne podľa ich potrieb.

Modernizovaná a pružnejšia politika odborného vzdelávania a prípravy umožní plynulejší prechod zo sveta vzdelávania do sveta práce. Prispieje k zníženiu počtu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy v celej EÚ. Stanovuje ambiciózne ciele, pokiaľ ide o zamestnateľnosť študentov, ktorí sa zúčastnili na odbornom vzdelávaní a príprave (82 %), poskytnutie vzdelávania na pracovisku (60 %) a medzinárodnú mobilitu (8 %). Zvýši sa tým aj kvalita ďalšieho vzdelávania a ponúk učňovskej prípravy v rámci posilnenej záruky pre mladých ľudí, čo bude prínosom pre tých

¹⁴ Počas hospodárskej recesie spôsobenej globálnou finančnou a hospodárskou krízou sa odborné vzdelávanie a príprava preukázali ako dôležitá súčasť snáh o podporu zamestnanosti mladých ľudí. Najmä učňovská príprava a krátkodobé programy odborného vzdelávania a prípravy zamerané na nezamestnanosť boli účinným nástrojom na zvyšovanie zamestnateľnosti.

¹⁵ Cedefop (2020), *How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID19 crisis* (Ako európske krajiny využívajú učňovskú prípravu v reakcii na krízu spôsobenú ochorením COVID-19)? Súhrnná správa vychádzajúca z informácií poskytnutých spoločenstvom odborníkov na učňovskú prípravu strediska Cedefop.

z nich, ktorí už prechádzajú zo školy do zamestnania alebo po krátkom čase menia pracovné miesto. Zároveň sa podporí lepšie zabezpečovanie kvality programov odborného vzdelávania a prípravy a uznávanie kvalifikácií.

Koncepcia odborného vzdelávania a prípravy, ktorá obstojí v budúcnosti, musí klásť dôraz na excelentnosť a rovnosť. Inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy by sa mali stať centrami excelentnosti OVP, ktoré poskytujú inovačné riešenia v oblasti odbornej prípravy, umožňujú prístup k najmodernejším technológiám a plnia funkciu podnikateľských inkubátorov. Znamená to takisto aktívne bojovať proti rodovej zaujatosti a iným formám diskriminácie a podporovať rovnosť príležitostí prostredníctvom opatrení, ktoré podporujú napríklad rodovú vyváženosť v profesiách považovaných za tradične „mužské“ alebo „ženské“. Znamená to aj odstránenie prekážok, ktoré bránia účasti rasových a etnických menšín vrátane Rómov, osôb s migrantským pôvodom a osôb so zdravotným postihnutím, a zabezpečenie prístupu pre tieto skupiny.

Návrh Komisie na odporúčanie Rady o odbornom vzdelávaní a príprave pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť¹⁶, ktorý je súčasťou Európskeho programu v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, sa prijal dnes.

4. NOVÝ IMPULZ PRE UČŇOVSKÚ PRÍPRAVU

Uční, ktorí teraz absolvujú prípravu, budú o niekoľko rokov vysokokvalifikovanými pracovníkmi. V rámci učňovskej prípravy sa budujú presne tie zručnosti, ktoré zamestnávateľia potrebujú, zatiaľ čo učň ziskava prehľad, praktické schopnosti a vytvára si sieť kontaktov, ktoré mu umožnia hladký vstup na trh práce a aktívnu účasť v spoločnosti. Učňovská príprava zároveň prispieva k rýchlemu oživeniu trhu práce. Jej zásluhou narastá počet kvalifikovaných pracovníkov v širokom spektre odvetví, čím sa zvyšuje produktivita a konkurencieschopnosť malých i veľkých podnikov v celej EÚ. Ako sa uvádza v návrhu Komisie týkajúcom sa koncepcie odborného vzdelávania a prípravy, ktorá obstojí v budúcnosti, učňovskú prípravu je potrebné podporovať.

Hoci kvalitná a účinná učňovská príprava zohráva dôležitú úlohu pri zachovávaní a vytváraní zamestnanosti mladých ľudí, obmedzenia pohybu súvisiace s ochorením COVID-19 ju hlboko zasiahli. Mnohé MSP už nemôžu prijímať ďalších uchádzačov pre nedostatok zdrojov a činností. V reakcii na tento stav niektoré členské štáty už začali vyzývať

Medzi operácie s najvyššou prioritou, pre ktoré možno mobilizovať rozpočet EÚ, patrí priama podpora pre učňov v MSP a bonusy za umiestnenie učňov z platobne neschopných spoločností do iných spoločností alebo stredísk medzipodnikovej odbornej prípravy (oddiel 6).

¹⁶ COM(2020) 275 final.

zamestnávateľov, aby zintenzívnili úsilie, pokiaľ ide o zachovanie ponúk na učňovskú prípravu. Financovanie z prostriedkov EÚ je možné zmobilizovať tak, aby si učňovská príprava zachovala svoju rozhodujúcu úlohu pri oživení trhu práce (oddiel 6).

Európske združenie učňovskej prípravy od svojho založenia v roku 2013 zohralo dôležitú úlohu pri vytváraní viac ako 900 000 príležitostí pre mladých ľudí. **Teraz ho čaká obnova s cieľom posilniť učňovskú prípravu v celej EÚ, čo prispeje k stabilnej ponuke kvalitných a efektívnych umiestnení pre mladých ľudí.**¹⁷

Obnovené Európske združenie učňovskej prípravy bude vyzývať k tomu, aby sa prijali nové záväzky v oblasti digitálnej a ekologickej učňovskej prípravy, pričom sa bude zameriavať na hospodárske odvetvia¹⁸, ktoré najviac zasiahne prechod na klimaticky neutrálnu Európu. Bude spájať vlády, sociálnych partnerov, podniky, komory, regióny, mládežnícke organizácie, poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy a združenia odborníkov (think-tank)¹⁹. Úlohou obnoveného združenia bude konkrétne:

prijatie záväzku zabezpečiť kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu a podpora členských štátov a podnikov v tomto smere, a to posilňovaním národných koalícií učňovskej prípravy,

stimulovanie podpory pre MSP s cieľom poskytovať stabilnú ponuku kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy,

mobilizácia miestnych a regionálnych orgánov ako katalyzátorov učňovskej prípravy v rámci miestneho podnikateľského prostredia,

posilňovanie sociálneho dialógu prostredníctvom aktívnejšej účasti národných organizácií sociálnych partnerov,

aktívne zapájanie európskych výborov pre medziodvetvový dialóg do učňovskej prípravy s cieľom dohodnúť spoločné záväzky v rámci odvetvia,

podpora zastúpenia učňov v členských štátoch opätovným spustením Európskej siete učňov.

¹⁷ Združenie posilňuje kvalitu, ponuku a celkový obraz učňovskej prípravy v rámci Európy a zároveň podporuje mobilitu učňov. Tieto ciele sa podporujú prostredníctvom vnútroštátnych záväzkov a dobrovoľných záväzkov zainteresovaných strán.

¹⁸ Napríklad odvetvia, ktoré sa podieľajú na obehovom hospodárstve, modrom hospodárstve, udržateľnej výstavbe a rekonštrukcii budov, poľnohospodárstve, inteligentnej mobilite a energetike.

¹⁹ Obnovené združenie bude začlenené do paktu o zručnostiach ako súčasť Európskeho programu v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť.

Okrem podpory členských štátov pri využívaní finančných prostriedkov EÚ na učňovskú prípravu a príslušných reforiem (pozri aj oddiel 6) Komisia dodá nový impulz Európskemu združeniu učňovskej prípravy.

5. ĎALŠIE OPATRENIA NA PODPORU ZAMESTNANOSTI MLADÝCH ĽUDÍ

Cieľom všetkých iniciatív predstavených v tomto oznámení je **pomôcť mladým ľuďom v EÚ, či už ich čaká náročný prechod zo školy do zamestnania, alebo bojujú s prvou zmenou pracovného miesta.** Takáto podpora nesmie byť nesystematická, keďže prekážky, ktorým mladí ľudia čelia, a súvisiace znevýhodnenia sú mnohostranné a rozsiahle. Tento oddiel dopĺňa celú radu **konkrétnych ďalších opatrení na podporu zamestnanosti mladých ľudí.**

Verejné služby zamestnanosti zohrávajú kľúčovú úlohu. Majú dlhoročné skúsenosti v oblasti riadenia zmeny povolania, umiestnenia, nepretržitého profesionálneho rozvoja, zvyšovania úrovne zručností a získania nových zručností. Napriek pretrvávajúcim rozpočtovým obmedzeniam, novému nárastu nezamestnanosti a režimom skráteného pracovného času verejné služby zamestnanosti úspešne zvládli situáciu s neoceniteľnou výmenou informácií o prvých reakciách, nástrahách a úspešných príbehov bezprostredne po pandémie ochorenia COVID-19²⁰.

Komisia podporí Európsku sieť verejných služieb zamestnanosti a posilní jej kapacitu vzájomného učenia. Úlohou celoeurópskej siete bude posúdiť komplexné vzájomné učenie a výmenu inovačných postupov s cieľom posilniť kapacity verejných služieb zamestnanosti na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Súčasťou bude posilnenie partnerstiev s inými zainteresovanými stranami a zintenzívnenie dosahu na zraniteľné skupiny mladých ľudí.

Podpora samostatnej zárobkovej činnosti je ďalším dôležitým prostriedkom na urýchlenie oživenia trhu práce. Mladí ľudia však často nemajú vytvorené siete, ktoré by im umožnili prístup napríklad k financovaniu podnikania a podnikateľským zručnostiam. Prostredníctvom výmeny najlepších postupov sa posilnia existujúce siete pre začínajúcich mladých podnikateľov na národnej a miestnej úrovni. Tieto siete umožnia kontakty medzi začínajúcimi podnikateľmi a podnikmi, profesijnými vzormi, inkubátormi a ďalšími miestnymi podpornými službami pre začínajúce podniky.

Komisia podporí posilnenie sietí pre začínajúcich mladých podnikateľov. Táto podpora sa bude zameriavať predovšetkým na mladé ženy, iné diskriminované alebo zraniteľné skupiny,

²⁰ Európska komisia (2020), Európska sieť verejných služieb zamestnanosti: Opatrenia verejných služieb zamestnanosti a činnosti v reakcii na COVID-19.

ako aj na rozvíjanie príležitostí pre samostatnú zárobkovú činnosť v oblasti digitálneho a zeleného hospodárstva.

Sociálne podnikanie zvyšuje atraktivnosť samostatnej zárobkovej činnosti pre mnohých mladých ľudí, ktorých oslovuje podnikateľská dráha prepojená s pozitívnym a zmysluplným spoločenským vplyvom. Organizácie sociálneho hospodárstva, akými sú družstvá a sociálne podniky, sú navyše často odolnejšie voči hospodárskym cyklom. Vytvárajú ekosystémy, v ktorých dokážu pôsobiť adaptabilnejšie vďaka sociálnym inováciám a sociálnemu začleneniu na miestnej a regionálnej úrovni, čo pomáha aj ľuďom, ktorí sú najviac vzdialení od trhu práce.

Akčný plán Komisie pre sociálne hospodárstvo naplánovaný na rok 2021 sa bude zameriavať aj na mladých ľudí vrátane podnikateľských príležitostí, ktoré vytvára sociálne hospodárstvo, ako napríklad pomoc miestnym komunitám, uzatváranie miestnych zelených dohôd a aktivovanie zraniteľných skupín²¹.

Mladí ľudia, ktorí ešte nevstúpili na trh práce alebo ktorí sa práve začlenili do sveta práce, nemusia mať prístup k sociálnej ochrane. Niektoré členské štáty už zaviedli súbor núdzových opatrení na podporu zraniteľných skupín, na ktoré sa sociálna ochrana doteraz nevzťahovala, s cieľom zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie ochorenia COVID-19. Svet práce sa však stal ešte neistejším než pred krízou.

Neštandardné formy zamestnávania, ako napríklad práca pre platformy, sa u mladých ľudí čoraz viac rozširujú. Vytvárajú pre mladých ľudí nové príležitosti, ako vstúpiť na trh práce, a to aj v prípadoch, keď potrebujú pružnosť, aby mohli spojiť prácu so vzdelaním alebo opatrovateľskými povinnosťami. V nadväznosti na minuloročné odporúčania Rady o prístupe k sociálnej ochrane, smernicu o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach, ako aj prácu európskeho semestra je potrebné riešiť nedostatky súvisiace s prístupom k sociálnej ochrane v nových formách práce a zároveň ďalej zlepšovať pracovné podmienky.

Po prvé, Komisia skúma výzvy súvisiace s prácou pre platformy a v roku 2021 predloží opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok osôb, ktoré pracujú cez digitálne platformy.

Po druhé, bližiaci sa rámec pre monitorovanie prístupu k sociálnej ochrane sa zameria na prístup ľudí k sociálnej ochrane v rôznych formách zamestnania vrátane neštandardných zmlúv, ktoré majú osobitný význam pre mladých ľudí. To pomôže identifikovať nedostatky a podporiť opatrenia na ich odstránenie.

²¹ V akčnom pláne sa navyše preskúmajú možnosti, ako zlepšiť podnikateľské zručnosti mladých ľudí v organizáciách sociálneho hospodárstva a sociálnych podnikoch, pričom sa vychádza aj zo skúseností z programu „Erasmus pre mladých podnikateľov“ a opatrení, ktoré sa podporujú z ESF+.

Po tretie, Komisia vypracuje štúdiu zameranú na prístup mladých ľudí k sociálnej ochrane. Týmto krokom sa zmapujú kvalifikačné podmienky prijatia rôznych dávok v rámci rôznych foriem zamestnania, čím sa umožní veľmi potrebná výmena osvedčených postupov.

6. ROZPOČET EÚ AKO HNACIA SILA PLÁNU NA PODPORU MLADÝCH ĽUDÍ

Návrh Komisie týkajúci sa nástroja Next Generation EU a dlhodobý rozpočet zabezpečujú významné zdroje²² na podporu zamestnanosti mladých ľudí ako súčasť významnej rozpočtovej iniciatívy na zvládnutie hospodárskeho, ako aj sociálneho vplyvu pandémie. Z krátkodobého hľadiska sa z iniciatívy REACT-EU²³ podporí financovanie politiky súdržnosti sumou 55 miliárd EUR na obdobie 2020 – 2022. Navrhuje sa, aby suma 5 miliárd EUR z tohto balíka bola k dispozícii ešte tento rok. Toto dodatočné financovanie sa prideli členským štátom, pričom sa zohľadnia rôzne kritériá. Jedným z nich je vplyv súčasnej krízy na nezamestnanosť mladých ľudí. Navýšenie Európskeho sociálneho fondu bude mať osobitný význam pri riešení výziev, ktorým mladí ľudia čelia a ktoré už boli v členských štátoch identifikované.

Nedávno navrhnutý Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti okrem toho ponúka jedinečnú možnosť na zrýchlenie veľmi potrebných štrukturálnych reforiem v strednodobom horizonte. Z navrhovaného rozpočtu 560 miliárd EUR sa podporia investície a reformy nevyhnutné na trvalé oživenie s prepojením na európsky semester.

Aby mohli členské štáty čerpať podporu z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, budú musieť vypracovať plány podpory obnovy a odolnosti. Tieto plány podpory obnovy a odolnosti by sa mali zamerať na hospodárske a sociálne vplyvy krízy, digitálnu a zelenú transformáciu, ako aj na relevantné priority identifikované v rámci európskeho semestra²⁴. Uprednostňovanie podpory zamestnanosti mladých ľudí a súvisiacich reforiem môže mať trvalý vplyv na dotknuté členské štáty z hľadiska potenciálu rastu, vytvárania pracovných miest a sociálnej odolnosti.

Toto úsilie sa vo finančnom období 2021 – 2027 doplní z Európskeho sociálneho fondu plus navrhovaným rozpočtom 86 miliárd EUR. Z fondu sa podporí celý rozsah opatrení zameraných na zamestnanosť, vzdelanie a odbornú prípravu, ktoré sa predkladajú v návrhu s

²² Všetky sumy sú v cenách roku 2018 okrem sumy 5 miliárd EUR v rámci iniciatívy REACT-EU na rok 2020.

²³ Financované z príjmov nástroja Next Generation EU na obdobie po roku 2020 a prispôbením aktuálneho finančného rámca na rok 2020.

²⁴ V návrhoch Komisie na odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2020 v kontexte európskeho semestra, ktoré ešte čakajú na schválenie Radou, sa kladie silný dôraz na posilnenie aktívnych politik trhu práce (APTP) a zvyšovanie úrovne zručností, najmä u mladých ľudí. Komisia predložila 19 odporúčaní týkajúcich sa aktívnych politik trhu práce a služieb zamestnanosti, ako aj 22 odporúčaní o podpore rozvoja zručností, rovnakom prístupe ku kvalitnému vzdelaniu a odbornej príprave a o digitálnom vzdelávaní. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny budú slúžiť ako kľúčový riadiaci nástroj pre príslušné reformy.

názvom Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí, a rovnako sa podporí aj systém odborného vzdelávania a prípravy a reformy učňovskej prípravy. Na tento účel Komisia 28. mája 2020 prijala zmenený legislatívny návrh Európskeho sociálneho fondu plus. Navrhuje sa v ňom posilnený záväzok pre tie členské štáty, v ktorých je nezamestnanosť mladých ľudí mimoriadne vysoká, aby vyčlenili 15 % svojich pridelených rozpočtových prostriedkov na opatrenia v oblasti zamestnanosť mladých ľudí. Tento fond je dôležitým zdrojom financovania návrhu Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí²⁵.

Iniciatívy predložené v tomto oznámení možno podporiť aj z iných nástrojov EÚ. Európsky fond regionálneho rozvoja a fond InvestEU v rámci segmentu zameraného na sociálne investície a zručností (s navrhovaným rozpočtom 3,6 miliardy EUR) a nového Nástroja pre strategické investície (s navrhovaným rozpočtom 31 miliárd EUR) môžu poskytnúť významné investície do infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré obstoja v budúcnosti, do ich modernizácie a prispôsobenia odborného vzdelávania a prípravy a do prechodu na environmentálne ambiciózne technológie. Špecializovaný nástroj pre MSP v rámci fondu InvestEU môže pomôcť menším podnikom s ich potrebami odbornej prípravy a ich kapacitami pre nábor mladých ľudí²⁶. Nástroj technickej podpory²⁷ môže podporiť členské štáty pri príprave a vykonávaní reforiem, najmä v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a politik trhu práce, a to mobilizáciou finančných prostriedkov EÚ a technických odborných znalostí.

Komisia nabáda členské štáty k tomu, aby zintenzívnili podporu zamestnanosti mladých ľudí, chopili sa jedinečnej príležitosti a zmobilizovali desiatky miliárd eur z budúceho rozpočtu EÚ určené na tieto účely a uprednostnili niektoré z operácií uvedených nižšie. Členské štáty by mali zaviesť tie opatrenia, ktoré sú najvhodnejšie na riešenie konkrétnych výziev, ktorým čelia.

²⁵ Komisia navrhla, aby členské štáty, v ktorých je miera mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, nad priemerom EÚ, vyčlenili 15 % (namiesto predtým navrhovaných 10 %) z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu plus na opatrenia zamerané na zamestnanosť mladých ľudí. V kontexte podpory ponúk zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovského vzdelávania a stáží bude dôležité zamerať sa na lepšie vyváženie všetkých štyroch dostupných typov.

²⁶ Programom Erasmus+ sa navyše zásadne rozšíria príležitosti vzdelávania a odbornej prípravy v zahraničí pre mladých ľudí, učiteľov a školiteľov vrátane odborného vzdelávania a prípravy. Zo spoločnej poľnohospodárskej politiky sa budú naďalej podporovať mladí ľudia, ktorí by sa chceli venovať poľnohospodárstvu, a mladí ľudia žijúci vo vidieckych oblastiach, a to pomocou rozšíreného súboru nástrojov. Program Digitálna Európa a Program pre jednotný trh pomôžu financovať cieľ podporiť zamestnanosť mladých ľudí, najmä prostredníctvom opatrení zameraných na získavanie digitálnych zručností a podporu podnikania pre mladých ľudí.

²⁷ COM(2020) 409 final.

Celková ambícia EÚ je zvýšiť úroveň podpory určenej na zamestnanosť mladých ľudí oproti finančnému obdobiu 2014 – 2020, ktorá sa odhaduje na 22 miliárd EUR.²⁸ Navrhované dodatočné zdroje v rámci nástroja Next Generation EU a široké spektrum nástrojov z navrhovaného dlhodobého rozpočtu EÚ (2021 – 2027) predstavujú nebývalé príležitosti na dosiahnutie tejto ambície.

Komisia bude aktívne spolupracovať s národnými orgánmi a vypracuje usmernenia, ktorých cieľom bude zabezpečiť prídelenie primeraných zdrojov EÚ na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Komisia najmä povzbudí a podporí členské štáty v tom, aby uprednostňovali investície do zamestnanosti mladých ľudí v oblasti digitálnej a zelenej transformácie a využili európsku zelenú dohodu ako hybnú silu rastu zamestnanosti v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Orientačný prehľad opatrení, ktoré je možné podporiť z budúceho rozpočtu EÚ spolu s očakávanými výsledkami v *krátkodobom horizonte*, najmä vďaka využitiu zdrojov nástroja Next Generation EU a dlhodobého rozpočtu:

Režim skráteného pracovného času zameraný na mladých zamestnancov a podobné opatrenia pre samostatne zárobkovo činných mladých ľudí, ktorých cieľom je chrániť ich najmä pred rizikom nezamestnanosti, ako aj pred stratou príjmu.

Sociálna ochrana vo forme náhrady príjmu alebo navýšenia príjmu, ako napríklad dávky v nezamestnanosti, paušálne dávky alebo nemocenské dávky pre mladých pracovníkov, ktorí boli predtým vylúčení zo sociálnej ochrany a/alebo k nej mali obmedzený prístup v dôsledku prísnych kritérií oprávnenosti alebo ich postaveniu na trhu práce (napr. osoby samostatne zárobkovo činné).

Priame dotácie pre učňov v MSP vrátane odmien, náborových bonusov a dočasného krytia príspevkov na sociálne zabezpečenie, ako aj odmien školiteľov a/alebo ich príspevkov na sociálne zabezpečenie s cieľom stabilizácie a zvýšenia ponuky kvalitného a účinného učňovského vzdelávania.

Priame dotácie na nábor pracovníkov vrátane dotácií na mzdy, náborových bonusov na nových pracovníkov a dočasné príspevky na sociálne zabezpečenie s cieľom uľahčiť získavanie pracovných skúseností a/alebo nástup mladých ľudí do prvého, kvalitného zamestnania. Tieto opatrenia sú zvlášť účinné, ak sú dobre zacielené a kombinované s opatreniami v oblasti odbornej prípravy.

Finančná pomoc pre študentov študujúcich v rámci prezenčných, kombinovaných alebo dištančných programov vzdelávania, a to formou grantov alebo pôžičiek s výhodnými úrokovými sadzbami a štátnymi zárukami s cieľom umožniť mladým ľuďom predĺžiť si

²⁸ To zahŕňa investície Európskeho sociálneho fondu a iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí vrátane vnútroštátneho spolufinancovania.

štúdium alebo sa opätovne zaradiť do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy.

Krátkodobé školenia (ako napríklad krátke vzdelávacie kurzy, prípravné semináre alebo workshopy) na zvyšovanie úrovne zručností nezamestnaných alebo neaktívnych mladých ľudí v záujme ich okamžitého začlenenia do trhu práce so zameraním napríklad na digitálne zručnosti, ekologické zručnosti, podnikateľské zručnosti a zručnosti v oblasti riadenia kariéry.

Cesty k opätovnému začleneniu do vzdelávania a odbornej prípravy vrátane vzdelávacích programov tzv. druhej šance, najmä pre osoby s predčasne ukončenou školskou dochádzkou a odbornou prípravou a mladých ľudí s nízkou kvalifikáciou.

Umiestnenie učňov z insolventných podnikov do iných podnikov alebo stredísk medzipodnikovej odbornej prípravy.

Granty na rozbehnutie podnikateľskej činnosti a pôžičky pre mladých podnikateľov určené na založenie nových podnikov a tvorbu pracovných miest.

Orientačný prehľad prioritných opatrení na zvrátenie krízy zamestnanosti mladých ľudí spolu s očakávanými výsledkami v *strednodobom horizonte*, najmä vďaka využitiu zdrojov nástroja Next Generation EU a dlhodobého rozpočtu:

Budovanie kapacít verejných služieb zamestnanosti napríklad na oslovenie väčšieho počtu mladých ľudí (vrátane zraniteľných skupín), poskytovanie individualizovanej podpory (pokiaľ ide o poradenstvo, usmerňovanie a mentorstvo) a posilnenie poskytovania integrovaných služieb.

Posilnené systémy mapovania, systémy včasného varovania a možnosti sledovania s cieľom identifikovať mladých ľudí, ktorí sú nezamestnaní alebo neaktívni (alebo im takáto situácia hrozí), ako aj zaviesť opatrenia určené na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a odbornej prípravy s cieľom prispieť k lepšej stratégii prevencie.

Siete mladých podnikateľov, schémy mentorstva a podnikateľské inkubátory s cieľom pomôcť začínajúcim podnikateľom, najmä mladým ženám a diskriminovaným alebo marginalizovaným skupinám, vstúpiť na trh práce a získať zručnosti potrebné pre rôzne modely podnikania vrátane sociálneho podnikania.

Školenia zamerané na riadenie kariéry formou formálneho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom pripraviť mladých ľudí na prchavý a neistý svet práce a vysvetliť možné kroky pri hľadaní zamestnania alebo prijímaní pomoci.

Vykonávanie reforiem v oblasti odborného vzdelávania a prípravy a učňovského vzdelávania, ktoré môžu zahŕňať investovanie do reforiem učebných osnov v záujme zvýšenia relevantnosti z hľadiska trhu práce, pružnosti a modularizácie, rozšírenie

vyšších programov OVP²⁹, zriadenie záruky kvality a systémov sledovania absolventov, vzdelávanie učiteľov a školiteľov v oblasti OVP, podporovanie mobility študentov, ktorí sa zúčastňujú na OVP, učiteľov a školiteľov.

Investície do infraštruktúry a technológií digitálneho vzdelávania, najnovšieho vybavenia a technológií priemyselného odvetvia pre školy a vzdelávacie strediská v oblasti OVP (vrátane centier excelentnosti OVP) s cieľom pripraviť OVP na digitálnu a zelenú transformáciu.

Investície do stredísk medzipodnikovej odbornej prípravy (či už zriaďovanie nových, posilňovanie už existujúcich, alebo ich začleňovanie do centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy) s cieľom pomôcť MSP zabezpečiť OVP a učňovské vzdelávanie na základe aktuálneho vývoja.

Investície do zvyšovania významu vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce vrátane sektora vysokoškolského vzdelávania, a to podporou partnerstiev medzi vzdelávacími subjektmi a podnikmi, podporou kľúčových priemyselných ekosystémov a sietí MSP, ako aj zvyšovaním prevahy vzdelávania na pracovisku v rámci existujúcich programov.

7. ZÁVER

Komisia vyzýva členské štáty, aby mobilizovali silnú medzigeneračnú solidaritu EÚ s cieľom podporiť mladých ľudí v rámci oživenia po pandémii ochorenia COVID-19. Dlížime miliónom absolventov, novým účastníkom trhu práce a ľuďom meniacim zamestnanie, aby sme mobilizovali všetky možné prostriedky a pomohli im rozvíjať celý ich potenciál. Teraz je čas investovať do našej ďalšej generácie a podporiť mladých ľudí, aby sa stali hybnou silou pre digitálne a ekologické hospodárstvo.

Návrhy odporúčaní pre Radu s názvom Most k pracovným miestam – posilnenie záruky pre mladých ľudí a Odborné vzdelávanie a príprava pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť vytvárajú potrebný rámec. Komisia zároveň navrhla nástroje na poskytnutie potrebného financovania. Komisia vyzýva členské štáty, aby urýchlene schválili oba návrhy a zmobilizovali celý potenciál rozpočtu EÚ pri zvyšovaní podpory zamestnanosti mladých ľudí.

Spolupráca bude prvoradá. Podpora zamestnanosti mladých ľudí si vyžaduje úzku spoluprácu všetkých aktérov (najmä sociálnych partnerov, sektora vzdelávania a organizácií občianskej spoločnosti), ako aj orgánov na regionálnej a miestnej úrovni. Na úrovni EÚ poskytne Komisia nový impulz **Európskemu združeniu učňovskej prípravy** s cieľom

²⁹ Programy na úrovniach 5 až 8 európskeho kvalifikačného rámca (EKR).

zabezpečiť, aby učňovská príprava zohrávala svoju úlohu pri oživení trhu práce. Komisia sa spolieha na pokračujúce úsilie Európskeho parlamentu a Rady a navrhuje diskusiu o posilnení podpory zamestnanosti mladých ľudí s oboma orgánmi. Ide o spoločné úsilie v prospech ďalšej generácie.